

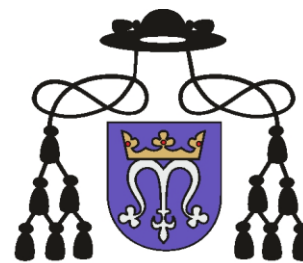
Úmysly mší svatých od 14. do 27. srpna 2017

P - proboštský kostel Nanebevzetí Panny Marie

K – klášterní kostel sv. Kateřiny

Ranní mše sv.: Ne 9.30 hodin, Po 7.30 hodin

Večerní mše sv.: Út – Pá 18 hodin, So 17 hodin, Ne 18.00 hodin

ACTA 12 / 2017
XXII. ročník
**PRAEPOSITURAE
NOVODOMENSIS**

Zpravodaj Římskokatolické farnosti - proboštství v Jindřichově Hradci

13. srpna 2017

Barokní kult světců z katakomb a sv. Hippolyt

Ostatky (relikvie)

Svaté ostatky představují tělesné pozůstatky světce, které se těší úctě věřících. Již od dob raného křesťanství nakládali křesťané s těly zemřelých, a zejména pro víru umučených členů církve (martyrů), s velkou úctou. Mučedníci měli aktem své smrti pro víru zajištěnu spásu v nebi, ihned se stávali svatými a mimořádnými přímluvcí u Boha. Potřeba hmatatelného kontaktu se světcem a nebesy prostřednictvím relikvií je charakteristická zejména pro středověkou a barokní zbožnost. Doba baroka přinesla novou vlnu zájmu o kult ostatků, který se v 17. a 18. století rozvinul do obdivuhodné šíře. To by však bylo nemyslitelné bez nově vyzdvižených tělesných pozůstatků tzv. světců z katakomb, mezi něž patří i sv. Hippolyt.

Původ ostatků a katakomby

Starověká podzemní pohřebiště – katakomby, která začala v Římě vznikat ještě před příchodem křesťanství, protože bylo zakázáno pohřbívat zemřelé přímo ve městě, hrají důležitou úlohu v rozvoji kultu mučedníků. Ti byli popraveni během několika vln pronásledování křesťanů, na něž bylo z oficiálních míst nahlíženo jako na rozkladný prvek ohrožující stabilitu římské společnosti. Katakomby byly místem posledního odpočinku, jak pro mučedníky popravené v obdobích pronásledování, tak i pro přirozenou smrtí zemřelé křesťany. Nelze tedy automaticky považovat všechna těla zde pohřbených osob za ostatky mučedníků.

Ostatky sv. Hippolyta byly vyzdviženy z komplexu Kalixtových katakomb, které se nacházely za hradbami Říma při známé silnici Via Appia. Jedná se o rozlehlé raně křesťanské pohřebiště založené papežem Zefyriinem na konci 2. století. Část těchto známých katakomb je dnes přístupná veřejnosti.

Po uznání křesťanství Milánským ediktem roku 313 se z iniciativy papežů začala převážet těla martyků do římských chrámů a postupně docházelo i k uzavírání vstupů do pohřebišť jako ochrana před jejich devastováním během četných nájездů barbarů na Řím. Řada katakomb pak byla po staletí zcela zapomenuta.

Po 14. 8. P	Za kmotřenku	Po 21. 8. P	Za uzdravení dcery
Út 15. 8. P	Za naše kněze	Út 22. 8. K	Za dar víry pro náš národ
St 16. 8. P	Za rod Hejlů, Buzických, Karasů a Vlasatých	St 23. 8. P	Za duše v očištění
Čt 17. 8. K	Za uzdravení dcery	Čt 24. 8. K	Za děti a jejich rodiny
Pá 18. 8. P	Za rodiče a jejich očekávané děti	Pá 25. 8. P	Za uzdravení dcery
So 19. 8. P	Za Marii a Františka Andělovy a Marii Havlůjovou	So 26. 8. P	Za † Zdeňka Žemličku
Ne 20. 8.	P: Za farnosti	Ne 27. 8.	P: Za farnosti
20. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	K: Za dary Ducha Svatého pro všechny členy rodiny	21. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	K: Za † dceru Ivu Dvořákovou

Pro vnitřní potřebu vydává Římskokatolická farnost – proboštství Jindřichův Hradec, Kostelní 74/I, 377 01 Jindřichův Hradec ☎ 728 995 603, mail: prokop.ivo@dicb.cz

Redakce: P. Ivo Prokop, paní Eva Hejdová, pan Karel Bajer st.

Uzávěrka příštího čísla je ve středu 23. 8. 2017.

Zrod kultu světců z katakomb

Novou vlnu zájmu o římská raně křesťanská pohřebiště vyvolalo v roce 1578 odkrytí katakomb na *Via Salaria* při jejich náhodném propadu. Katakomy začaly být prozkoumávány a postupně byly zahájeny transfery stovek vyzvednutých ostatků domnělých raně křesťanských mučedníků, označovaných dnes v literatuře jako svatí z katakomb, do celé katolické Evropy. Nalezená těla byla obecně považována za pozůstatky mučedníků. Z katakomb vyzdvihovali těla za dohledu církve specializovaní pracovníci tzv. *corpisantari*. Vyjmuté celé kostry nebo jejich části byly opatřovány autentikami - certifikáty, které osvědčovaly jejich původ a na jejichž základě pak bylo biskupskou konsistoří uděleno povolení k jejich veřejné účtě v dané diecézi. O získání ostatků pro klášterní, farní nebo poutní kostel či zámeckou kapli se obvykle zasloužili díky svým kontaktům a možnosti cestovat šlechtici nebo církevní hodnostáři a řeholní představení. Lidé doby baroka považovali za prestižní záležitost mít ve svém chrámu ostatky dovezené z Říma a tedy i dalšího svatého ochránce. Přenesení ostatků (*translace*) na místo jejich trvalého vystavení bylo obvykle spojeno s velkolepou církevní slavností, jejíž součástí byl průvod (*procesí*) s vyzdobenými ostatky, slavnostní mše, kázání a další pobožnosti za hojně účasti věřících, za doprovodu hudby a vyzvánění zvonů. Slavnost měla ukázat, jak vysoce si obyvatelé daného místa cení svého nového nebeského patrona.

Výzdoba ostatků a její smysl

Výzdoba ostatků byla obvykle prováděna ve specializovaných klášterních dílnách. Relikvie se ukládaly do různě pojednaných schránek - relikviářů, které se umísťovaly na oltáře. Lebky se zdobily vítězným věncem nebo korunou, jak vidíme i v případě sv. Hippolyta. V křesťanském pojetí mučednictví bylo obětování života za víru chápáno jako vítězství v boji s protivníkem - ďáblem. Akt mučednictví byl proto v raně křesťanských textech popisován terminologií atletických klání, k němuž patřilo i získání věnce pro vítěze, v tomto případě věnce nesmrtnosti. V duchu této tradice byl věnec nebo koruna symbolizující vítězství nezbytnou součástí výzdoby ostatků mučedníka. Ostatky se dále ozdobily bohatým dekorem z textilu, dracounu, skla, korálků, drátků, stuh, imitovaných drahokamů a pestrobarevných umělých květů. Ty byly připomínkou květů z ráje, v němž světec přebývá. Bohatá výzdoba a působivě pojednané detaily měly vyjadřovat úctu ke světci a také působit na představitost přihlížejících a přispět k prohloubení jejich zbožnosti - odkazovaly na věčnou slávu a triumf, kterého světci dosáhli svým pozemským mučednictvím.

Otázka identifikace ostatků světců z katakomb

V období po odkrytí katakomb po roce 1578 bylo obtížné zjistit jméno, původ a konkrétní příběh vážící se k nalezeným tělesným pozůstatkům a potvrdit, že se jedná skutečně o těla raně křesťanských mučedníků, protože těla známých světců

s tradicí jejich martyria již byla o stovky let dříve z katakomb vyzdvižena a přenesena do různých římských kostelů nebo nad jejich hrobem vznikl přímo chrám. Řady hrobů v katakombách situované v několika úrovních byly tvořeny výklenky, kam byla při pohřbu ukládána v plátně zabalená těla. V jednom výklenku se běžně mohly vyskytovat i kosterní pozůstatky více lidí – např. členů rodiny. Obvykle hroby zakrývaly cihly nebo kamenná deska, na níž mohl být i nápis se jménem zemřelého nebo stručné sdělení vztahující se k zesnulému, které bylo obvykle interpretováno ve vazbě na předpokládané mučednictví. Tato deska spolu s případnými nalezenými předměty, které se vázaly k hrobu (např. nádoby s domnělou krví martyra, nádoby, lampičky), pokládáné za indicie hrobu mučedníka, mohly být často jediným zdrojem informací, který však nebyl vždy spolehlivý. Určení mnoha ostatků a jejich ztotožnění s konkrétní osobou tak bylo problematické. V případě, že nebyl k dispozici žádný zdroj k určení jména osoby spočívající v odkrytém hrobě, dávalo se ze zbožnosti těmto anonymním svatým latinské pojmenování s pozitivním významem, které mělo evokovat vlastnosti a význam mučedníků. Tuto praxi dokládá i skutečnost, že existovaly seznamy vhodných jmen (např. Victor, Theodor, Concordia) a lze se s nimi setkat v mnoha relikviářích. Jedná se o ostatky na sobě zcela nezávislé a vzhledem k praxi fiktivního pojmenování nemá smysl hledat skutečného sv. Victora nebo sv. Concordii, případně hledat souvislost se známým světcem stejného jména. Nedostatek informací a velký zájem o relikvie pak někdy mohly vést ke vzniku různých zbožných tradic a příběhů vážících se k těmto novým světcům a také k záměnám se známějšími svatými stejného jména. Je proto nutné odlišovat specifický kult světců z katakomb od kultu tradičně uctívaných světců. I přestože je zřejmé, že v mnoha případech nešlo o mučedníky a jednalo se o pozůstatky anonymních osob z raně křesťanských komunit, si ostatky světců z katakomb zaslouží úctu a důstojné zacházení. Spíše než jako mučedníky je můžeme označit pojmem vyznavači – lidé, kteří v době raného křesťanství museli často překonávat v hodnotově odlišně orientované římské společnosti mnoho těžkostí pro svoji víru, i když pro ni nemuseli přímo zemřít.

Tito noví svatí byli vřazováni mezi stávající ochránce daných lokalit a jejich obrazy a sochy, ztvárněné podle dobových představ o novém světci, se začaly objevovat na oltářích i na veřejných prostranstvích, kde měly ve společnosti dosavadních patronů tvořit duchovní záštitu před pohromami všeho druhu. V souvislosti s ostatky těchto světců se rozvíjelo mnoho lokálních kultů doprovázených zprávami o zázračných vyslyšeních v případě epidemii, požárů, nepříznivého počasí atd. Tyto kulty jsou dnes cennou součástí historie daných sídel, což je i případ sv. Hippolyta v Jindřichově Hradci.

PhDr. Zdeňka Prokopová

Z liturgického kalendáře:

Nedělní cyklus čtení A, feriální čtení cyklus 1, třetí a čtvrtý týden žaltáře v Breviáři

Neděle	13. 8.	– 19. v liturgickém mezidobí – v J. Hradci svátek sv. Hippolyta, patrona města
Pondělí	14. 8.	– památka sv. Maxmiliána Kolbeho, kněze a mučedníka
Úterý	15. 8.	– slavnost Nanebevzetí Panny Marie, pouť v proboštském kostele
Středa	16. 8.	– památka sv. Štěpána Uherského
Neděle	20. 8.	– 20. v liturgickém mezidobí
Pondělí	21. 8.	- památka sv. Pia X., papeže
Úterý	22. 8.	– památka Panny Marie Královny
Čtvrtek	24. 8.	– svátek sv. Bartoloměje, apoštola
Neděle	27. 8.	– 21. v liturgickém mezidobí

Zprávy a oznámení:

Pouť v proboštském kostele

V úterý 15. srpna slaví svou pouť náš proboštský kostel zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie. Slavnostní bohoslužbu od 18.00 hod. bude letos provázet Mše D – dur (Lužanská mše) od Antonína Dvořáka. Podrobnosti viz článek Ing. Bajera v tomto čísle Zpravodaje. Mše v klášterním kostele v tento den nebude.

Opět máme možnost získat plnomocné odpustky

Tím dnem je v Jindřichově Hradci úterý 15. srpna, na něj v liturgickém kalendáři připadá Slavnost Nanebevzetí Panny Marie. Podmínky pro získání plnomocných odpustků jsou stejné, jako na Slavnost Porciunkule (viz. farní zpravodaj č. 11/2017), pouze s tím rozdílem, že místo františkánského klášterního kostela svaté Kateřiny musíme navštívit náš farní proboštský chrám, zasvěcený právě Panně Marii Nanebevzaté, zde se zúčastnit mše svaté, ve stavu milosti posvěcující přijmout Tělo Páně a pomodlit se za svatého Otce 1 x Otčenáš, 1 x Zdrávas Maria, 1 x Sláva Otci či jakoukoliv jinou modlitbu a dále ještě Vyznání víry, 1 x Otčenáš a je ještě vhodné přidat nějakou mariánskou modlitbu, například Zdrávas Královno. Využijme, co nám Církev nabízí, a pokusme se odpustky získat!

Pouť v Jindřiši

Také kaple v Jindřiši je zasvěcená Nanebevzetí Panny Marie. Proto i zde bude slavena poutní mše a to v sobotu 19. srpna od 17.00 hod.

Pouť v Mláce

Na krásném mariánském poutním místě v Mláce je plánována poutní mše sv. na sobotu 19. srpna od 18.00 hod.

Pouť v Nové Včelnici

Ani v Nové Včelnici nebude scházet poutní mše sv. ke cti Panny Marie Nanebevzaté. Bude sloužena v neděli 20. srpna od 11.00 hod., hudebně ji doprovodí Petrovy klíče.

V tento den nebude mše ani bohoslužba slova v Jarošově nad Nežárkou.

Zrušení mše v Roseči

Z důvodu zastupování za nemocného P. Edwarda Maku v Deštné musíme zrušit mši sv. v Roseči v sobotu 19. srpna. Jediná srpnová mše bude v Roseči sloužena 12. srpna od 17.00 hod.

Žehnání na začátku školního roku

S předstihem oznamujeme, že mše s prosbou o pomoc Ducha Svatého v nastávajícím školním roce spojená s žehnáním žákům, studentům, rodičům i učitelům bude sloužena v neděli 3. září 2017 od 9.30 hod. v proboštském kostele.

Dovolená pana jáhna

Od pondělí 7. srpna do pátku 1. září čerpá pan jáhen Mgr. Tomasz Zbucki doma v Polsku letní dovolenou. Na proboštsví bude přítomen od soboty 2. září. Provázejme ho modlitbou, aby se zrekreoval a nabral síly pro další službu v naší farnosti.

Pozvání do „farní kavárničky“

Spolek Hippolyt (www.hippolyt-jh.cz) Vás srdečně zve každou neděli po dopolední mši svaté do „farní kavárničky“ na proboštsví.

VÝROČÍ V NAŠÍ FARNOSTI

Letos 18. srpna (pátek) je tomu právě 392 let (1625), co na žádost pana Viléma Slavaty, „vladaře domu hradeckého“, Svatý otec Urban VIII. podepsal papežský dokument, kterým určil, že jindřichohradecký farní chrám bude mít na věky titul "proboštský" a zdejší řádný farář titul "probošt jindřichohradecký" a navíc ještě právo používat při slavnostních bohoslužbách biskupskou mitru a berlu (o toto privilegium přišel zdejší probošt, stejně jako někteří jiní kněží, relativně nedávno, v roce 1968, kdy po II. vatikánském koncilu bylo právo používat mitru a berlu

vyhrazeno pouze biskupům a benedikovaným opatům. Zachováno zůstalo právo na další insignie, jako náprsní kříž, červenofialovou mozzetu, biret, cingulum a další - jistě si ještě pamatujeme, jak chodil oblečený a co používal pan probošt P. Václav Habart). Do současné doby se na proboštském "stolci" celkem vystříдалo 29 těchto církevních hodnostářů. **18. srpen by měl být nejen dnem vzpomínek na minulost, ale především dnem modliteb za naši farnost a za Boží požehnání a ochranu pro duchovní, kteří zde působí.**

K.B.

Antonín Dvořák: Mše D – dur („Lužanská mše“)

V úterý 15. srpna na Slavnost Nanebevzetí Panny Marie, které je zasvěcen náš farní proboštský chrám, zazní při poutní mši svaté, začínající od 18.00 hodin, latinské mešní ordinarium, zhudebněné jedním z nejslavnějších českých hudebních skladatelů všech dob, Antonínem Dvořákem a nazvané Mše D – dur, zvaná „Lužanská mše“, opus 86. Dvořákova skladba zazní v provedení Chrámového sboru Adama Michny J. Hradec, pěveckého sboru Jakoubek YMCA J. Hradec, chrámového orchestru a hostů.

Jen velmi stručně z životopisu **Antonína Dvořáka připomeneme**, že se narodil 8. září 1841 v obci Nelahozeves a zemřel 1. května 1904 v Praze a byl pohřben na Vyšehradě. Byl synem řezníka a nadšeného muzikanta, v roce 1857 odešel do Prahy na varhanickou školu. Profesionální dráhu začínal jako violista v soukromém orchestru, poté hrál jedenáct let v orchestru Prozatímního divadla a tři roky zastával místo varhaníka v pražském kostele sv. Vojtěcha. Věnoval se také komponování, avšak teprve, když v roce 1875 obdržel stipendium, začal se skladatelské práci intenzivně věnovat. V roce 1890 byl jmenován profesorem pražské konzervatoře a o dva roky později odjel poprvé do New Yorku. Těžištěm Dvořákova hudebního díla byly symfonie. Napsal jich devět a ta nejznámější „Z Nového světa“ vznikla za jeho pobytu v Americe (1892-1893). Rozsáhlá byla i jeho písňová tvorba a skladby s duchovní tematikou. A. Dvořák složil také jedenáct oper, z nichž především Rusalka, Jakobín a Čert a Káča jsou dodnes trvale na repertoáru světových operních scén. Velké úspěchy zaznamenal jako skladatel i jako dirigent především v Anglii, kam podnikl osm zájezdů. Dvořák byl též vynikající pedagog - kromě svého geniálního skladatelského díla po sobě zanechal i generaci skvělých žáků (J. Suk, V. Novák, O. Nedbal). Je nutno

připomenout, že jedním z posledních jeho žáků byl **Kamil Voborský, v letech 1906 – 1949 regenschori a varhaník jindřichohradeckého proboštského chrámu**, hudební skladatel, učitel hudby, znalec a sběratel hudebních nástrojů a pedagog na zdejším gymnasiu.

Dvořákova Mše D dur vznikla z podnětu významného architekta a mecenáše umění Josefa Hlávky, pozdějšího zakladatele a prvního prezidenta České akademie věd. Hlávka si roku 1886 nechal u svého letního sídla - zámku v západočeských Lužanech - vystavět novou kapli. Když mělo v následujícím roce dojít k jejímu vysvěcení, požádal přítele Dvořáka, aby k této příležitosti zkomponoval novou mši. Dvořák, který si Hlávky velmi vážil, rád vyhověl a vytvořil mši pro sóla, sbor a varhany. Práce mu zabrala necelé tři měsíce. S ohledem na účel, ke kterému byla mše komponována, a s vědomím omezených interpretačních možností poloamatérského provedení zvolil Dvořák jednoduché formální členění pěveckých partů. Kvůli malému prostoru lužanské kaple navíc omezil instrumentální doprovod pouze na varhany. I s těmito skromnými prostředky však dokázal vytvořit půvabné dílo obdařené bohatou melodickou i harmonickou fantazií, které svými mimořádnými hudebními kvalitami daleko přesahuje charakter příležitostného díla. Dílo dodržuje formu katolické bohoslužby se všemi obvyklými částmi mešního ordinaria. Dvořák mši vytvořil převážně na svém letním sídle ve Vysoké, a přestože vznikla z vnějšího podnětu, psal ji především pro své potěšení. Tato skutečnost se odráží v její prosté intimitě, srdečné vroucnosti a upřímnosti bez známek jakékoli vnějškové efektnosti. Jedná o dílo cítěné ryze dvořákovsky: věrně se v něm odráží skladatelova neokázalá víra, přirozená pokora před vyšším řádem a upřímná radost ze života. Mše D dur představuje jeden z nejvýmluvnějších dokladů Dvořákova vztahu k Bohu.

Vysvěcení kaple, při kterém byla mše poprvé provedena, se konalo 11. září 1887. Dílo řídil Dvořák sám, sólového sopránového partu se ujala Hlávková žena Zdenka, altového skladatelova choť Anna. První koncertní provedení mše se konalo 15. dubna 1888 v Městském divadle v Plzni, rovněž za Dvořákova řízení. V roce 1892 vytvořil Dvořák orchestrální podobu díla. Mše vzápětí získala velkou popularitu, byla často a kladně recenzována a provozována jak s původním latinským textem, tak v anglickém překladu. Mše ve své původní varhanní verzi byla publikována teprve roku 1963.

Dopis Antonína Dvořáka Josefu Hlávkoví, v němž vyznává svoji víru v Boha:

„... Mám tu čest Vám oznámiti, že jsem práci šťastně dokončil a že se z ní upřímně raduji. Myslím, že to bude dílo, které svému účelu plně vyhoví. Mohlo by se jmenovat: víra, naděje a láska k Bohu nejvyššímu a poděkování za tak veliký dar, že mně bylo popřáno dílo to ke chvále Nejvyššího a ke cti umění našeho šťastně dokončiti. Nedivte se, že jsem tak nábožný, ale umělec, který to není, nic takového nedokáže.“

Na závěr je třeba uvést, že naposledy zazněla při mši svaté v Jindřichově Hradci, za řízení Hynka Neužila Dvořákova „Lužanská mše“ 13.6.1954 v klášterním kostele sv. Kateřiny v provedení tamního chrámového sboru.

K.B.